Predstavitev domačega branja je lahko zanimiva

Presentations of Home Reading Can Be Interesting

STROKA in PRAKSA

Mateja Samastur
Damjana Hrovat

Ključne besede:
branje, predstavitve knjig, orientacija v knjižnici, domače branje

Izvleček

Preverjanje domačega branja ni nikoli enostavno, učitelji se trudimo, da bi tudi to preverjanje naredili zanimivo in dali učencem priložnost, da res pokažejo svoje znanje in se hkrati tudi urijo v drugih spretnostih. V projektu OBJEM je bil svojevrsten izziv, kako vključiti vse zahtevane elemente, in veliko časa ter razmisleka je bilo potrebnega pri samem načrtovanju. Pri izvedbi pa je bil učitelj nato (le še) moderator in usmerjevalec, učenci pa so imeli vsak svojo vlogo in so bili aktivni. Ob koncu dejavnosti vsi dokazi o učenju pričajo, da so bili zastavljeni cilji izpolnjeni in nameni učenja doseženi. Ob tej dejavnosti so se učenci urili še v skupinskem delu in spremljanju lastnega napredka. Pred samim preverjanjem morajo učenci besedila za domače branje prebrati in najdejo jih v šolski knjižnici. V začetku je tako priložnost, da ponovijo, kje v knjižnici so knjige, ki jih morajo prebrati, in obenem ponovijo tudi pravila izposoje oz. knjižnični red.

UDK 028.5:373.3

Keywords:
reading, book presentations, library orientation, home reading

Abstract

Checking home reading assignments is never simple; we, teachers, do our best to make it interesting and to give students the opportunity to truly demonstrate their knowledge, while honing other skills. Under the "(ARLEM) HUG" project we faced a special challenge of having to include all the required elements; the planning process thus took a lot of time and thought. However, during implementation, the teacher was (merely) a facilitator and guide, while each student was given an active role. At the end of the activity, the evidence of learning showed that the set goals were met and the learning intentions achieved. During the activity, the students also practised group work and monitoring their own progress. Before checking home reading, the students have to read the texts, which they can find in the school library. This gives them the opportunity to refresh their memory on where the books they have to read are located in the library, also brushing up on the loan policy or the library rules.

UVOD

Te dejavnosti so bile izvedene v razredih 3. vzgojno-izobraževalnega obdobja (7. do 9. razred), in sicer kot obravnava domačega branja pri pouku slovenščine. Sam učni sklop je razdeljen na 4 dele in poteka vse šolsko leto. V tem zapisu je podrobneje prikazanih 7 šolskih ur dejavnosti.

IZBRANI TEMELJNI GRADNIK BRALNE PISMENOSTI: odziv na besedilo in tvorjenje besedil (8. gradnik)

Drugi podporni gradniki: motiviranost za branje (2. gradnik), razumevanje besedil (7. gradnik), kritično branje (9. gradnik)

UČNI CILJI

Operativni cilji učnega načrta (tudi procesni) za slovenščino:

Učenci in učenke:

- spoznavajo umetnostna besedila po izbiri učitelja/učiteljice ter učencev in učenk,
- razvijajo recepcijsko zmožnost, tj. zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil;
- besedila med seboj primerjajo in vrednotijo, svoje mnenje utemeljijo in se sklicujejo na besedila;
- zaznavajo perspektive več književnih oseb in razumejo njihovo soodvisnost; povedo, kako in kje se to kaže v umetnostnem besedilu; na podlagi perspektive posamezne književne osebe oblikujejo svoj odnos do nje;
- prepoznavajo motive za ravnanje književnih oseb (namere, misli, čustva ...) in jih primerjajo s svojim pogledom na svet; razumejo socialne motive za ravnanje oseb;
- iščejo psihološke motive in zaznavajo etične motive za ravnanje književnih oseb.

Učenci znajo:

- vsebinsko in jezikovno ustrezno govorno nastopati;
- kritično razmišljati o prebrani knjigi;
- se vživeti v književne osebe.

Standardi znanja

Svojo recepcijsko zmožnost pokaže tako, da:

- najde bistvene prvine umetnostnega besedila in jih zna ustrezno uporabiti pri interpretativnih in (po)ustvarjalnih odzivih na to besedilo;
- sintetizira spoznanja o besedilu ter oblikuje vrednostne sodbe; spoznanja in sodbe primerja s sošolci in sošolkami ter jih utemelji tako, da se sklicuje na besedilo, (splošno) znanje in izkušnje.

Zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da:

- v sprejetem umetnostnem besedilu loči glavno književno osebo in stranske, opiše izbrano osebo, predstavi njeno govorico, njen značaj in njeno ravnanje ter je do nje kritičen, predstavi njen družbeni položaj, njene duševnostne lastnosti, motive za njeno ravnanje in perspektivo.

Razumevanje dogajanja, motivov, teme/sporočila in snovnega izhodišča književnega besedila pokaže tako, da:

- povzame sporočilo in temo književnega besedila ter primerja besedila.

KNJIŽNIČNE VSEBINE

- orinetacija v knjižnici,
- lokacija gradiva za domače branje,
- knjižnični red.

Preglednica 1: **Potek dejavnosti**

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
Namen učenja: **Učenci bodo znali:** • kritično razmišljati o prebranem umetnostnem besedilu, • prebrano umetnostno besedilo vrednotiti, • razumeti motive za ravnanje književnih oseb, • se vživeti v književne osebe, jih med seboj primerjati in se do njih kritično opredeliti v skladu s svojim doživljanjem in vedenjem.	**Učne dejavnosti, metode:** **UVODNA URA (1. ura)** (Ura poteka v šolski knjižnici.) Učencem predstavim seznam knjig za domače branje. Vsak učenec mora v šolskem letu prebrati 3 knjige. Knjige s seznama jim tudi pokažem, knjižničarka pa jim pokaže, na katerih policah se nahajajo. Pogovorimo se o načinu in osnovnih pravilih izposoje knjig. Učencem preberem nekaj odlomkov iz knjig s seznama. Izbiram takšne odlomke, ki jih bodo po mojem mnenju čim bolj motivirali za branje.	
	Domače branje (2. in 3. ura) VRSTNIŠKO SODELOVANJE Učence razdelim v več skupin po različnih kriterijih (npr. če je na seznamu zbirka, potem so v skupini učenci, ki so prebrali isto knjigo iz zbirke). Podam jim navodilo za samostojno delo: Knjigo, ki ste jo prebrali za domače branje, boste svojim sošolcem predstavili z igro vlog. Izbirate lahko med naslednjimi možnostmi:	
Kriteriji uspešnosti: • predstavitev se mora nanašati na vsebino knjige, • predstavitev mora biti zanimiva, • v predstavitvi morajo sodelovati vsi člani skupine, • govoriti moramo knjižno.	1. Predstavljajte si, da ste junaki prebrane knjige, ki se pogovarjajo o svojih dogodivščinah. Pogovor najprej zapišite, nato ga boste predstavili v obliki dramskega prizora. 2. Predstavljajte si, da ste novinar, ki v svoji oddaji gosti junaka/junake prebrane knjige. Napišite intervju z njim/njimi in razmislite, kako ga boste predstavili gledalcem/poslušalcem. 3. Predstavljajte si, da ste avtor prebrane knjige in sodelujete na predstavitvi knjige učencem. Pripravite vprašanja, ki bi jih učenci zastavili avtorju in predvidite njegove odgovore. Vprašanja se morajo nanašati na knjigo! Premislite, kako bo predstavitev potekala, da bo čim bolj zanimiva za učence.	Zapis pogovora Zapis intervjuja z vprašanji in odgovori Zapis vprašanj in odgovorov
	Dogovorimo se, kakšne predstavitve morajo pripraviti, da bodo pri svojem delu uspešni. ZBIRANJE IN PRESOJANJE DOKAZOV, VRSTNIŠKO VREDNOTENJE Učenci predstavijo svoje predstavitve. Preostali učenci pozorno poslušajo in presojajo ustreznost njihovih predstavitev glede na kriterije uspešnosti.	Vsebinsko in jezikovno ustrezen govorni nastop
Kriteriji uspešnosti: • predstavitev se mora nanašati na vsebino knjige, • v predstavitev morajo biti vključena dodatna besedila, • v predstavitvi morajo sodelovati vsi člani skupine, • govoriti moramo knjižno, • upoštevati moramo osnovne značilnosti sojenja.	**Domače branje (4. in 5. ura)** VRSTNIŠKO SODELOVANJE RAZREDNO SOJENJE (Pristop je bil izveden na podlagi knjige Carolin Philipps: Made in Vietnam.) Učencem razdelim samolepilne lističe in naročim, naj vsak na listič zapiše, kaj je zanj glavno sporočilo romana Made in Vietnam, ki so ga prebrali za domače branje. Lističe prilepijo na tablo. Preberem njihove misli.	Asociacije na samolepilnih lističih (v prilogi)

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
	Na tablo zapišem vprašanje oz. problem: Ali je dobiček pomembnejši kot človek? Predstavim jim navodilo za delo: Pri naslednji uri bomo uprizorili razredno sodišče. Razdelite se na dva tabora – tabor tožilcev in tabor branilcev. Potrebujemo tudi sodnika in porotnike, ki bodo na koncu presodili, kateri tabor je opravil svoje delo v skladu s kriteriji. Učenci v taboru tožilcev si razdelijo naslednje vloge: • tožilec, • deklica Lan, • delavci v tovarni, • varuh otrokovih pravic. Učenci v taboru branilcev si razdelijo naslednje vloge: • branilec, • lastnik tovarne, • minister za gospodarstvo, • predstavnik multinacionalke (npr. Nike ipd.). Učencem v pomoč pri pripravi sojenja razdelim članke, povezane z delom otrok. Učenci se na sojenje pripravijo tako, da pripravijo zagovore svojega tabora in vprašanja za nasprotni tabor. Njihovo delo spremljam in jih po potrebi usmerjam. Ob koncu ure oblikujemo kriterije uspešnosti, ki bodo podlaga za vrstniško vrednotenje izvedbe sojenja pri naslednji uri. ZBIRANJE IN PRESOJANJE DOKAZOV, VRSTNIŠKO VREDNOTENJE Učenci odigrajo sojenje. Sodnik in porotniki presojajo njihovo delo na podlagi kriterijev uspešnosti.	Vsebinsko ustrezna vprašanja in zagovori Vsebinsko in jezikovno ustrezen govorni nastop
Kriteriji uspešnosti: • Predstavitev v obliki zloženke mora biti zanimiva, da pritegne in navduši za branje še koga. • Zajemati mora prej dogovorjeno vsebino. • Ustna predstavitev mora biti jezikovno ustrezna (knjižni jezik), smiselna in zanimiva ter prepričljiva.	**Domače branje (6. in 7. ura)** IZDELAVA PREDSTAVITVENE ZLOŽENKE ZA PREBRANO KNJIGO Učencem napovem, da bodo predstavitev prebrane knjige naredili tako, da jo predstavijo v obliki zloženke, na čim bolj privlačen način, s katerim bi lahko za branje te knjige navdušili še koga. Predstavim jim navodilo za delo. Na tablo napišem, kaj naj vsebuje njihova zloženka: • kratka vsebina, • glavne in stranske književne osebe, • kraj in čas dogajanja, • mnenje o knjigi oz. zanimivi dogodki, citati, ki so se jim vtisnili v spomin, • književna vrsta, • priporočilo za branje te knjige (komu, zakaj). Razdelim jim bele liste A4 in jim demonstriram, kako naj oblikujejo zloženko. Nanjo lahko dodajo tudi kako svojo ilustracijo oz. zloženko okrasijo, da je izdelek videti čim bolj estetsko.	

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
	Učenci individualno izdelujejo zloženke. Vmes nadzorujem in spremljam njihovo delo ter po potrebi pojasnim oz. odgovarjam na vprašanja v zvezi z delom. Dogovorimo se, da bodo naslednjo uro predstavili svoje zloženke ter kakšne predstavitve morajo pripraviti, da bodo pri svojem delu uspešni. ZBIRANJE IN PRESOJANJE DOKAZOV, VRSTNIŠKO VREDNOTENJE Naslednjo uro sledi poročanje učencev s predstavitvijo zloženk. Preostali učenci pozorno poslušajo in presojajo ustreznost predstavitev sošolcev glede na kriterije uspešnosti. Tako vsi učenci spoznajo vse tri knjige. Učenci lahko drug drugemu tudi zastavljajo vprašanja, povezana s knjigo. Na koncu naredimo razredno razstavo zloženk.	Izdelane zloženke s predstavitvami knjig

Pri prenosu primera v prakso bodite pozorni na:
Opisane dejavnosti predvidevajo samostojno delo učencev. Na šoli jih za preverjanje razumevanja prebranih knjig za domače branje uporabljamo za učence od 7. do 9. razreda, nekatere tudi v 6. razredu. Če je možno, sestavimo heterogene skupine. Med pripravo predstavitev jih ves čas spremljamo in opazujemo, ali so vsi člani skupine vključeni v delo. ●

MATEJA SAMASTUR, prof. slovenščine, zaposlena na Osnovni šoli Ljubečna
Naslov: Osnovna šola Ljubečna, Kocbekova cesta 40a, 3202 Ljubečna
E-naslov: mateja.samastur@os-ljubecna.si

DAMJANA HROVAT, prof. slovenščine, zaposlena na Osnovni šoli Ljubečna
Naslov: Osnovna šola Ljubečna, Kocbekova cesta 40a, 3202 Ljubečna
E-naslov: damjana.hrovat@os-ljubecna.si

PRILOGE: Dokazi

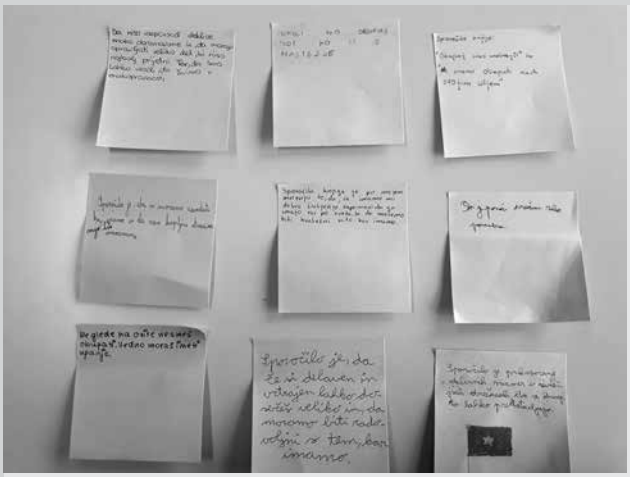

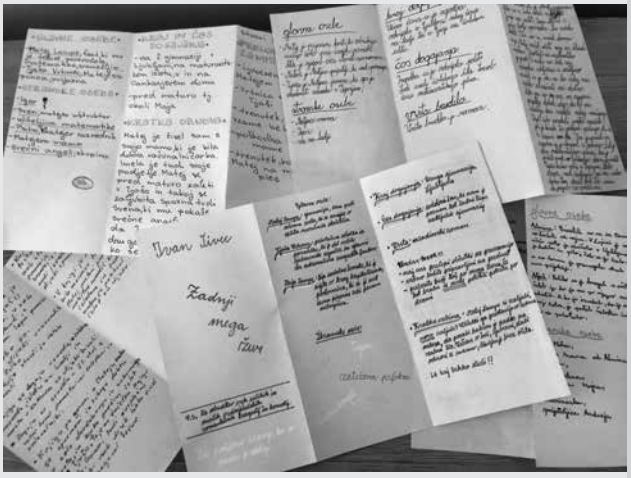

Slike 1-4: Asociacije na samolepilnih lističih in izdelane zloženke s predstavitvami knjig

Zapis intervjuja z vprašanji in odgovori - predstavitev knjige kot intervju z junaki prebrane knjige

Cenjeno občinstvo,

zelo dobro vem, po katerih gostih hrepeni vaše srce že nekaj časa. Pomislite koga si želite videti, ga spoznati, se ga morda celo dotakniti. Imate idejo, kdo bi lahko bil naš današnji gost? Veliko truda sem vložil, da sem navezal stik z današnjimi gosti. Da, več jih je, ni samo eden. Drage gledalke in gledalci, z nami so Diana, Roger, Piksi in Barney!

Filip:	Roger, zakaj ste se lotili preiskave?
Roger:	Sumljivo nam je bilo, da se kazniva dejanja dogajajo v krajih, kjer nastopa potujoči cirkus. To je bil razlog, da smo se lotili preiskave. In nismo se motili.
Filip:	Povejte mi, Diana, katero kaznivo dejanje ste preiskovali?
Diana:	Preiskovali smo krajo starih listin.
Filip:	O kakšnih listinah govorimo, Piksi?

Piksi:	Govorimo o starih, vrednostnih listinah. Bile so vredne veliko denarja.
Filip:	Barney, kdo je bil storilec kaznivega denarja?
Barney:	Tonnre, vodja cirkusa, Vosta, ki je bil dreser dveh šimpanzov, ter dva gospoda, ki sta z vonjem označevala listine, ki sta jih želela imeti.
Filip:	Kako so potekala kazniva dejanja?
Diana:	Potekala so skozi zaklenjena vrata in zapahnjena okna.
Filip:	Kako pa so potem nepridipravi lahko prišli do vrednostnih papirjev, če je bilo vse zaklenjeno?
Roger:	Kazniva dejanja je opravljal šimpanz Tako, ki je dokumente prepoznal po vonju. V prostor je prišel skozi dimnik, saj je bil dovolj majhen.
Filip:	Ljudje pa so domiselni. Sam se tega nebi nikoli domislil. Da žival izuriš tako, da krade, je grozno. Barney, so drugi člani cirkusa vedeli za dejanja, ki sta jih počela Tonnre in Vosta?
Barney:	Ne, nihče od nas ni vedel ničesar.
Filip:	Vas je bilo kdaj kaj strah?
Piksi:	Ne, mene ni bilo nikoli prav nič strah!
Diana:	Piksi, vsaj enkrat povej nekaj po resnici. Priznam, da je mene včasih bilo malo strah.
Roger:	Tudi meni ni bilo vseeno. Vseskozi je prisoten kanček strahu.
Barney:	Čeprav tega nisem kazal navzven, sem občutil vznemirjenje in strah.
Filip:	Kdo se vam je zdel takoj sumljiv?
Piksi:	Tonnre!
Filip:	Zakaj Tonnre?
Roger:	Prepričani smo bili, da je Tonnre storilec. Le dokazati smo morali, da to drži. In uspelo nam je.
Filip:	Dragi gostje, vidim, da je za vami naporna pustolovščina, ki se je sam nebi želel udeležiti. Verjamem, da tudi sami niste mislili, da se vam zna pripetiti kaj takega. V naših srcih ste junaki. Ostanite pošte in dobri ljudje še naprej. Zahvaljujem se vam za obisk v moji oddaji Pustolovščinam nikoli kraja. Z veseljem sem vas gostil.
Roger, Diana, Piksi, Barney:	Hvala vam za povabilo, ki se mu bomo z veseljem odzvali tudi v prihodnje. Nasvidenje.
Filip:	Srečno in nasvidenje.